

ПРИРОДА-НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ

Синій Вир

Регіональний екологічно-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне
угоддя міжнародного значення
(Рамсарська конвенція)Озеро Синевир - одне із семи
природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року

Червень, 2023 р.

№ 6 (350)

РОБОЧА ЗУСТРІЧ

Нещодавно в НПП «Синевир» відбулася знакова подія – у формі круглого столу пройшла робоча зустріч між керівництвом національного парку, зацікавленими сторонами від освіти та місцевої влади, а також представниками Франкфуртського зоологічного товариства, головами ОТГ та керівниками лісових установ суміжних територій. Головна тема заходу – «Розробка проекту організації території в рамках Української карпатської програми».

Після цього за допомоги офіс-менеджера Марії Галайко та провідного наукового співробітника Анни Куценко відбулося обговорення презентованих матеріалів учасниками зустрічі. Для активізації процесу роботи був організований діалог «Найкращий/найгірший» досвід у НПП «Синевир», де кожен учасник зустрічі висловив своє бачення проєкту організації парку та конкретний план вирішення цього питання. Найближчим часом буде ще кілька зу-

На початку заходу до присутніх з вітальним словом завернувся директор НПП «Синевир» Дербак Микола Юрійович, який представив Василя Мочана – заступника керівника проєкту «Розробка проекту організації території», та Tobias Garstecki консультанта FZS (Франкфуртське зоологічне товариство).

- Шляхом діалогу ми допомагаємо впроваджувати реформи, - сказав Василь Мочан. – Не перший рік співпрацюємо з парками, громадами. Маємо можливість залучати експертів, які працюють в сфері організації територій. І за допомогою фахівців обговорювати актуальні питання, які турбують кожну зі сторін діалогу.

Працівники НПП «Синевир» з заступником директора Тюхом Ю.Ю. запропонували запрошенім гостям переглянути презентацію, де показали здобутки у ключових галузях життя парку за останній період та роботи з нацпарком, та завдання по

стручей та обговорень. Ми були пріємно вражені, що більшість присутніх гостей вказали кращий досвід

лягало в тому, щоб виокремити проблемні питання, з приводу чого і було організовано зустріч.

Потім було обговорення між учасниками груп (організатори умовно поділили присутніх по групах) того, що для кожної із них цінного дас НПП «Синевир».

Тому, ми раді цій можливості започаткувати діалог між головами ОТГ і національним парком «Синевир», а також представниками інших установ. Він вкрай важливий як для парку, так і для місцевих громад та сусідніх регіонів. Бо від правильної організації території залежить дуже багато не лише в охороні природи, а і в житті місцевих жителів та відвідувачів парку.

Василь ШИШІГА,
заступник директора

Студенти – часті гості у нацпарку «Синевир»

Студенти I та II курсу (спеціальність 242 «Туризм та рекреація») Міжнародного європейського університету (МЄУ) проходять літню практику на теренах НПП «Синевир».

Під час проходження практики студенти мали змогу відвідати Візит-центр, де ознайомилися із природоохоронною установою, її структурою та функціями і, звичайно ж, тваринним та рослинним світом. Відвідали експозицію Музею лісу і сплаву та переглянули фільм про парк. Далі у них була екскурсія до Центру реабілітації бурого ведмедя та на озеро Синевир.

Оскільки студенти навчаються за спеціальністю «Туризм та рекреація», то зрозуміла річ, що не обійшлося без вивчення організації екологічних стежок, з'ясування специфіки роботи екскурсовода на території НПП «Синевир».

Студенти також вивчають особливості проектування території нацпарку, напрямки, форми і методи природоохоронного просвітництва, види відповідальності за порушення природоохоронного режиму.

Зокрема, дана практика передбачає ознайомлення зі специфікою території та особливостями діяльності співробітників НПП «Синевир». Тож доцільним було організувати їм екскурсію спільно із фахівцями парку, що дало змогу об'єднати зібрану фактичною інформацією з описом природних об'єктів та картування. Таким чином, студенти отримали ще й певні навички та практичний досвід!

Власкор.

Конкурс дитячих малюнків «ЗБЕРЕЖЕМО РІЧКУ ЧИСТОЮ! - 2023 р.» - ЗАВЕРШЕНО!

Підведено підсумки екологічного учителям, вихователям, чиновникам конкурсу дитячих малюнків освітньої сфери — усім, хто долучився до конкурсу. 2023, приуроченого до Міжнародного дня річок (International Day of Rivers).

У конкурсі взяли участь багато загальноосвітніх шкіл Тереблянської долини, а також КЗО «НВК №122 «ЗНЗ-ДНЗ» ДМР м. Дніпра. Подано більше сотні малюнків, на яких діти відобразили своє бачення екологічних проблем річок та показали всю небезпеку забруднення навколошнього середовища. Серед робіт надзвичайно багато оригінальних і чудових ідей.

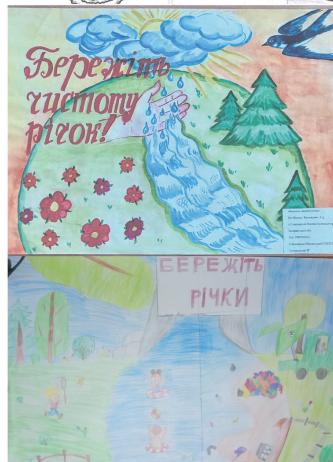
Хочемо відзначити два малюнки за «креативний підхід», де зображенено рибку у протигазі (Кирилова Марія, м. Дніпро – «Людська байдужість»), що пропливає повз трубу, з якої у річку збігають нечистоти, а на горизонті – з одного боку видно заводи, а навпроти – гарний зелений сад і яскраве сонечко у небі. А також малюнок риби у воді (Таран Микита, м. Дніпро - «Ми хочемо жити»), де верхня частина тулуба риби хапає чистого повітря, а під водою – скелет риби у забрудненій воді із купою сміття.

Ми ще раз переконались, що діти з гумором і надзвичайно оригінально

можуть подати глобальні проблеми, що потребують для свого вирішення зусиль всієї людської цивілізації.

Вражає творчий підхід до теми конкурсу, індивідуальне бачення проблем довкілля і проблеми забруднення річок зокрема. З якого б куточка України не був конкурсант, іх об'єднує небайдужість до рідної землі, відповідальність за довкілля. Традиційно висловлюємо подяку як конкурсантам, так і їхнім батькам, річкі (Синевирський ОЗСО І-ІІІ ст.);

3-е місце – Шоля Богдана «Вода – джерело життя», Колочавський ОЗСО І-ІІІ ст., №1);

3-е місце – Солюк Олександра «Збережемо крапельки води», Колочавський ОЗСО І-ІІІ ст., №1);

Вікова категорія 12-15 років:
1-е місце – Ковач Оксана «Чиста річка», (Синевирський ОЗСО І-ІІІ ст.).

Переможці конкурсу буде нагороджено трохи згодом. А за більш детальною інформацією слідкуйте у розділі «Новини» на нашій сторінці у Facebook! Тематика конкурсу дуже актуальнa, тож ДУМАЙМО, ЦНУЙМО І УЧИМОСЯ!

Оргкомітет конкурсу

Вирощування екоочаїв у НПП «Синевир»

В 2023 році працівники наукового відділу НПП «Синевир» продовжують роботи по вирощуванню екоочаїв на стаціонарній плантації. В цьому році екоочаї почали сходити в третій декаді квітня, досить нерівномірно, оскільки весна була досить холодною. Проте, ми маємо надію на хороший урожай!

Чай із трав – це здорова альтернатива класичній каві та магазинному чаю, які через вміст кофеїну надмірно збуджують нервову систему та викликають звикання. А ще натуральні трав'яні чаї безпечні, бо вони не містять мікропластику, інгредієнти для них були вирощені в

екологічних умовах, а пакування – безвідходне.

Отож, аби попити такого екоочаю, розрізки і відчути його смак, листки потрібно правильно зібрасти, висушити й заферментувати. Коли ж просто зірвати й заварити, як багато хто думає, – вийде лише несмачна трав'яна вода.

- Насправді з вирощуванням чаю усе досить складно, - зізнаються наші науковці. - Інакше його б садили всі!

Так як ця плантація – титанічна праця з гарним результатом – то наші працівники неабияк про неї дбають.

Тетяна НІРОДА,
наукова співробітниця

Візит-центр продовжує приймати гостей!

Уже традиційно 1 червня відзначається Міжнародний день захисту дітей – «International Day for Protection of Children» – прекрасне свято радості та надії. Саме в діях продовження роду людського й здійснення своїй мрії і сподівань на крашце. Дорослі прагнуть, щоб діти зросли здоровими та радісними, прославляючи свої родини і рідний край. Завдяки щасливому випадку цей день збігся із часом

дзвінок, приїзд – для нас свято і не тільки тому, що даруєте нам свої посмішки і живу енергію спілкування, а й відчуття потребності дітей в таких пізнавальних екскурсіях до дає нам наснаги. Ні для кого не секрет, що виховувати 1-2 дитини важко, як матеріально, так і морально. А тут аж чотири класи різних, дорослих і малих, яким неодмінно потрібне розуміння і відчуття значущості!

проведення «дитячої» екскурсії у нашому Візит-центрі. Нас відвідали малята Колочавського ЗЗСО I-III ступенів, №2 (Брадолець). Широко дякуємо вчителям за організацію екскурсії.

Сказати, що Ви молодці чи просто хороши – замало, бо не ми Вам говоримо, що ми є, а саме Ви своїми вчинками і діямі говорите, що Ви поряд і завжди близько. І так стає приемно і тепло вже від того, що не працює банальний вислів «Кому потрібні ці екскурсії?». Кожен Ваш

Що пишемо зараз на папері
Повірте – нам і від душі,
Для вас завжди відкриті двері
Бо Ви нам рідні, не чужі.
У Вас завжди є справ багато,
Та знаходите вільний час,
Приїжджаєте в гости, навіть в свято,
Бо мабуть, дійсно любите нас!

Спасибі усій дружній команді Колочавського ЗЗСО! Ви неймовірні!

Любов ТІЛЬНЯК,
експурсоводка

Робоча зустріч із партнерами

7 червня на території парку НПП «Синевир» наші працівники з експонатами із музею лісу і сплаву, з макетами вузлів, споруд і пристрій сувань для заготівлі, сортuvання, зберігання і транспортування деревини у вигляді плотів-бокорів. Детальню вивчили територію НПП «Синевир» за допомогою макет-карти. Опісля проведено екскурсію до визначних місць парку: о. Синевир, Реабілітаційного центру бурого ведмедя, Реабілітаційного центру хижих птахів «Сапсан», музею «Старе село».

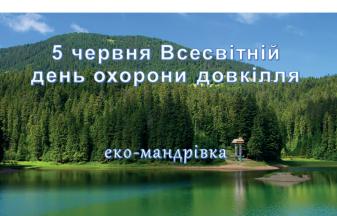
Під час візиту, робоча група зустрілася із директором та начальниками відділів установи, де обговорили основні питання щодо подальшої співпраці та розв'язання наболілих питань в окремих напрямках природоохоронної діяльності парку. Обговорили подальший план розвитку парку, впровадження нових проектів та їх реалізацію. Гості мали змогу завітати до Візит-центру

«Синевир». Ознайомились з експонатами із музею лісу і сплаву, з макетами вузлів, споруд і пристрій сувань для заготівлі, сортuvання, зберігання і транспортування деревини у вигляді плотів-бокорів. Детальню вивчили територію НПП «Синевир» за допомогою макет-карти. Опісля проведено екскурсію до визначних місць парку: о. Синевир, Реабілітаційного центру бурого ведмедя, Реабілітаційного центру хижих птахів «Сапсан», музею «Старе село». Директор парку висловив подяку закордонним партнерам за надану допомогу, плідну співпрацю та небайдужість до нашого краю.

Федір МАТИЧИН,
начальник відділу рекреації

5 червня Всесвітній день охорони довкілля

Традиційно Україна, як і уесь світ, 5 червня відзначала Всесвітній день охорони довкілля. Цей день вважається однією з найважливіших подій екологічного календаря і щорічно святкується в більш ніж 100 країнах світу.

Охорона навколошнього природного середовища – це нова форма у взаємодії людини й природи, породжена в сучасних умовах. Вона являє собою систему державних і суспільних заходів (технологічних, економічних, адміністративно-правових, просвітницьких, міжнародних), спрямованих на гармонічну взаємодію суспільства й природи, збереження й відтворення природних ресурсів і діючих екологічних співтовариств в ім'я живучих і майбутніх поколінь.

Сьогодні екологічні проблеми стоять у ряді найважливіших і визначають рівень благополуччя всієї світової цивілізації й, зокрема, нашої країни. Відзначення цього дня кожного року

допомагає привернути увагу суспільства до проблем довкілля і підкреслює гостру необхідність в зміні відношення людини до раціонального використання та відтворення природних ресурсів. Для всіх нас дуже важливо усвідомити, як це усвідомили машкан-

7 способів захистити довкілля:

1. Відмовитись від поліетиленових пакетів – а використовувати паперові або багаторазові тканинні (і екологічно, і економічно).
2. Відмовитись від одноразового пластикового посуду та пляшок.
3. Бути енергоефективними у побуті (тобто заощаджувати електро-енергію).
4. Обирати екологічний транспорт.
5. Економити питну воду.
6. Купувати менше та не викидати на смітник.
7. Сортувати сміття та віддавати на переробку.

Майбутнє нашої країни, та й усієї ці розвинених країн, наскільки планети, залежить від кожного, і "сміттєвий вал" небезпечний для чим швидше людина почне міста, довкілля. Не менш важливим робити рішучі кроки задля є й те, що і цю проблему можна збереження природи, тим більше легко подолати, зробивши невелике шансів буде створити для зусилля над собою. На жаль, знайдуться лише поодинокі люди, що відмовилися від смітника.

Працівники НПП «Синевир», які нестійко від обротки від провели еко-мандрівку для морозів чи бляшанку від пива бодай 100 метрів, розшукуючи смітник. Але й навіть коли цей смітник поруч, наприклад, на зупинці транспорту, все одно, купи сміття знаходяться будьде.

Також відмітили те, що втручання людини у природні процеси різко зростає і може спричинити непоправні наслідки – чисто не там, де для довкілля. Охорона довкілля – прибирають, а там де **НЕ СМІТЬЯТЬ!** Будьмо природі другом!

Мар'яна ПЕЧКАН,
фахівчиня відділу ЕОР

«Синій Вір»

Еколого-освітній часопис
Засновник і видавець громадське
об'єднання «Товариство «Синій Вір».
Свідоцтво про державну реєстрацію

Серії ЗТ №214

РЕДАКТОР

МІКОЛА ДЕРБАК

Комп'ютерна верстка та дизайн
Мар'яна Печкан

Газету набрано і зверстано у

видавничому центрі НПП «Синевір»

Адреса:

с. Синевір, 1626, Хустський р-н.,
Закарпатська обл., 90041
e-mail: npp-synevir@ukr.net
www.npp-synevir.net.ua

За точність наведених фактів відповідальність несуть автори матеріалів.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Тираж 100 прим.

Зам.

Номер віддруковано в НПП «Синевір»

Метеорологічні показники за травень 2023 р.

Спостереження за кліматичними умовами природи на території ПЗФ Чорноріцького ПНДВ
Метеопост ур. Кантіна, кв. 14 вид. 5 ВНРМ — 850 м.

Назва місяця	Щорічні спостереження за сезонним змінами у природі										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Травень 30 день (од. виміру)											
Дощові опади (дні)	22	15	16	14	9	25	20	14	13	13	
Без опаді (дні)	9	12	14	17	22	5	9	15	18	18	
Опади у вигляді мокрого снігу (дні)	-	-	1	-	-	1	2	2	-	-	
З сильним та шторовим вітри (дні)	-	-	1	-	-	1	1	1	1	-	
Мінімальна температура (-)	-3	12	-2	-2	+3	-3	-3	-3	-3	-5	
Максимальна температура (+)	+25	+25	+24	+24	+25	+22	+19	+22	+20	+22	
Опади у вигляді граду (дні)	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
Максимальний рівень води від серединного в річці Чорна ріка (см.)	+27	+57	+23	+63	-	+68	+27	+28	+30	+34	
Мінімальний рівень води від серединного в річці Чорна ріка (см.)	+2	+2	-3	11	-	+15	12	0	-12	-14	

Проводячи метеоспостереження на території Національного природного парку "Синевір" за травень 2023 р. можна відмітити наступні метеорологічні характеристики.

Мінімальна температура повітря у

травні становила -5°C, а максимальна +22°C. Більшість днів були холодними і вітряними. Опади (у вигляді дощу) за весь місяць зафіксовано 13 днів. А опади у вигляді снігу взагалі відсутні.

Важливо також відмітити, що у верхів'ях гірських хребтів на північних схилах в улоговинах, ще зберігається де-не-де сніговий покрив. В долині річки Тереблі проходить вегетація, але із запізненням, тому що гірські холодні повітряні маси, затримують їх розвиток. Деякі орхідні рослини та в цілому трав'яний покрив в царинах і на прилісках та лісових луках розвинуті.

Тетяна НІРОДА,
наукова співробітниця**З ювілем!**

60-річний ювілей святкує
Біланін Павло Михайлович,
інсп. І-к. Син.-Полянського ПНДВ.

Бажаємо у цей святковий і радісний день сил духовних і фізичних, любові і добробуту, енергії та Божої благодаті.

**Хай доля дарує довгого віку,
Щастя і радості без ліку.
Міцного здоров'я з води і роси,
Хай щедрість і добро будуть завжди.**

***

Вітаємо з 35-річним ювілем
Скиру Івана Васильовича, інсп.
І-к. Син.-Полянського ПНДВ.

Дозвольте цири привітати Вас із ювілем! Побажати банального, але найважливішого: щоб у кишенні завжди були бригіші, в домі — затишок та добробут, а в серці — щира любов. Нехай робочі дні будуть короткими та легкими, а вихідні тривають довго та приносять море задоволення. Щастя та радості сьогодні та кожного дня!

***

Вітаємо з 30-річним ювілем
Руснака Степана Степановича, інсп. І-к. Син.-Полянського ПНДВ.

**З днем народження Вас вітаємо!
Від колективу Вам широ бажаємо
Здоров'я, удачі, наснаги, добра,
У справах везіння, людського тепла!**

**Хай Бог Вам у справах завжди помагає,
Дарує найкраще й від бід захища!**

Вітаємо!

У червні святкують іменини працівники НПП «Синевір»:

Макар Василь Іванович, начальник ВТО;

Бабічин Іван Степанович, майстер Син.-Полянського ПНДВ;

Чуп Василь Іванович, інсп. І-к. Син.-Полянського ПНДВ;

Пілдерберецький Іван Іванович, інсп. І-к. Син.-Полянського ПНДВ;

Горват Іван Степанович, інсп. І-к. Остріцького ПНДВ;

Печкан Марія Михайлівна, фахівець з відділу рекреації Негровецького ПНДВ;

Гордійчук Оксана Василівна, фахівець з відділу рекреації Квасовецького ПНДВ;

Субота Наталія Михайлівна, заст. нач. господарського відділу;

Сюгай Ігор Романович, інсп. І-к. Колочавського ПНДВ;

Субота Васильович, майстер з охорони природи Негровецького ПНДВ;

Тільняк Юрій Іванович, сторож Квасовецького ПНДВ.

З найкращими привітаннями і побажаннями з нагоди іменин бажаємо колегам життєвої наснаги, повсякденної радості, міцного здоров'я, благополуччя та довгих років життя.

Знайомтесь, це — «Квітка троля»

Так ще називають купальницю (лат. *Trollius europaeus*). Справа в тому, що розмножується вона переважно наснням, а красіві і яскраві квіти привертають увагу любителів лісових букетів. Тому люди відійшли від суворого наукового викладу інформації і задумали її «тихою смертю» зніштувати їх вид.

Ми вивили безліч документальних статей. Яких тільки небилиць ми не начиталися з них! Та не

трапилось легенди, казки чи просто якоєві цікаві історії, пов'язані з купальницею. Зате в сучасних

авторів з книги в книгу мандрує одна та ж розповідь: нібито наукова назва роду "*Trollius*" вказує на зв'язок рослини з троями — міфічними істотами, героями нордичних саг та балад. І ботаніки професіонали, і письменники-природолюби навпереди переконують читачів, що давні жителі скандинавських країн вірили, ніби в затишних кулястих квітках купальниці живуть таємничі тролі — веселі і добродушні духи-гноми. Тож на

частих міфічних потішників-карликів, мовляв, і названо рослину. Зараз важко встановити, з чиєї легкої руки ця небилиця започаткувалася свій початок. Але те, що вона аж ніж не скандинавського походження — це факт.

За давніми скандинавськими народними віруваннями, тролі — це не маленькі добрія-чарівники з віdomої казки про Білосніжку та семеро гномів, а страшні силачі-велетні. У сагах і баладах тролі завжди повторюють люті та єй дурні. Завжди

живли воно в горах, вночі творили зло, а зі сходом сонця ставали скелями. Тож доводить про якусь єдність бридких потвор-тролів із золотоквітою красунею-купальницею — справа досить сумнівна.

Звичайно, легенда — це не документалізована розповідь про певну подію чи явище. Але... дорога ложка до обidy, а приказка — коли вона до місця. Тому, на нашу думку, в даному випадку краще вже "сіре" виведення називи роду рослини від латинського "trolleus" ("кругла посудина"), ніж «квіткова» назва — від нордичного "tröll". З варіантом нашої легенди про купальницю можна ознайомитись на нашій сторінці у Facebook.

Мар'яна ПЕЧКАН,
фахівчиня відділу ЕОР

